

Nyanlända elevers rätt till utbildning m.m.

Mia Hemmestad
Kristina Söderberg

Avdelningen för juridik
Sveriges Kommuner och Landsting

Elevs olika ”status”

- Asylsökande och tillståndssökande
- Tidsbegränsat uppehållstillstånd – 3 år/13 månader/kortare
- Permanent uppehållstillstånd
- ”Tillståndslös” – håller sig gömd
- EU-medborgare med eller utan uppehållsrätt

29 kap. 2 § skollagen

Med **bosatt** i landet avses i denna lag den som ska vara **folkbokförd** här enligt folkbokföringslagen (1991:481).

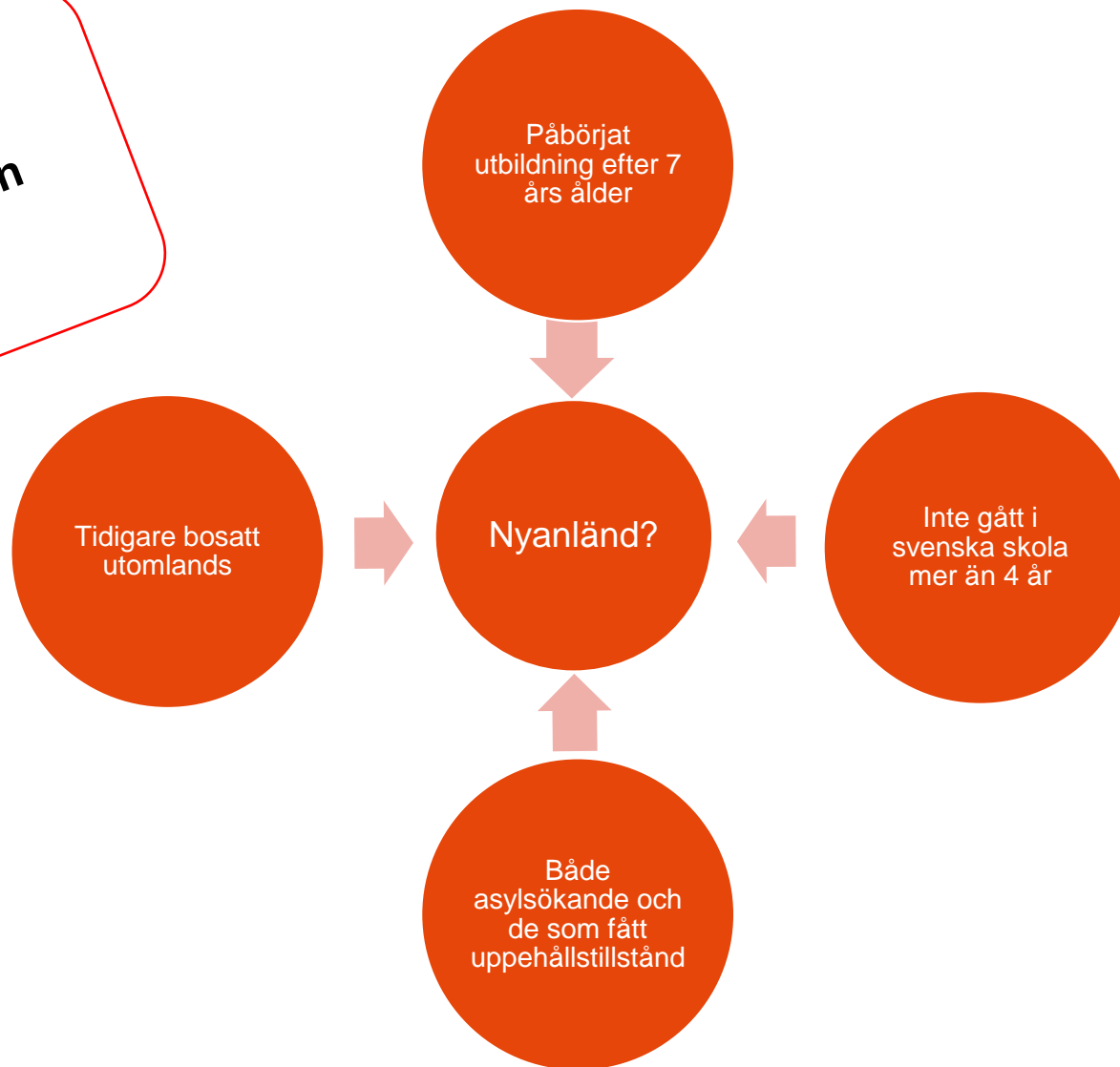
Som bosatt i landet ska vid tillämpningen av denna lag anses **även** den som inte är folkbokförd här men som

1. omfattas av 1 § första stycket eller 1 a § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,
2. vistas här med stöd av **tidsbegränsat uppehållstillstånd** enligt **5 kap. 15 § utlänningslagen** (2005:716),
3. har rätt till utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag till följd av **EU-rätten**, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer,
4. är familjemedlem till en person som tillhör en **främmande makts beskickning** eller lönade **konsulat** eller dess betjäning eller som avses i 4 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall och som inte omfattas av 3, eller
5. vistas här **utan** stöd av **myndighetsbeslut** eller **författning**.

Har ett beslut om avvisning eller utvisning meddelats mot någon som avses i andra stycket 1 ska denne fortfarande anses vara bosatt i Sverige på den grunden till dess att han eller hon lämnar landet. Om den som avvisats eller utvisats håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas ska personen dock anses som bosatt i Sverige på den grund som anges i andra stycket 5.

Begränsningar i rätten till utbildning för dem som avses i andra stycket följer av 3 §. Lag (2013:298).

3 kap. 12 a § skollagen

Rätt till utbildning på gymnasieskola

- Folkbokförda och de som har rätt till utbildning enligt EU-rätten
- Asylsökande/tillståndssökande och "gömda" har rätt till utbildning i gymnasieskolan om den påbörjats före 18 års ålder
- Barn till personer som tillhör främmande makts beskickning har ingen rätt

Hemkommun

- 29 kap. 6 § skollagen
- Folkbokföring
- Stadigvarande vistas
- Där man för tillfället uppehåller sig

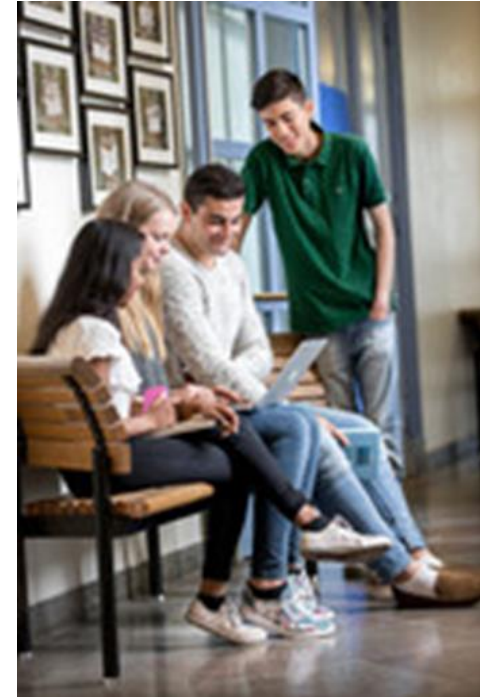

Mottagande i gymnasieskola

- När ska eleven beredas plats i gymnasiet?
  - Introduktionsprogram eller nationellt program?
- Vad gäller vid flytt? – Rätt att få fullfölja
  - Nationellt program och introduktionsprogram
- Elever som fyller 18 år – rätt att få fullfölja
  - Asylsökande/tillståndssökande som får avslag?
  - "Gömnda"?
- Hur länge får man fullfölja?

Åldersbedömningar

- Varje myndighet ska självständigt ta ställning till åldern
  - Migrationsverkets beslut om ålder blir i praktiken ofta styrande för andra myndigheter, särskilt om en medicinsk åldersbedömning har gjorts ([prop. 2016/17:121](#) s. 13)
- Asylsökande gymnasieelever som skrivs upp i ålder vid asylbeslut har ofta påbörjat utbildningen före 18 års ålder
- Tillfälliga beslut om ålder (13 kap. 17-18 §§ utlänningslagen)
  - Migrationsverket fattar tillfälligt beslut om ålder
  - gäller för ansökningar inlämnade från den 1 februari 2017
  - beslutet gäller omedelbart men kan överklagas

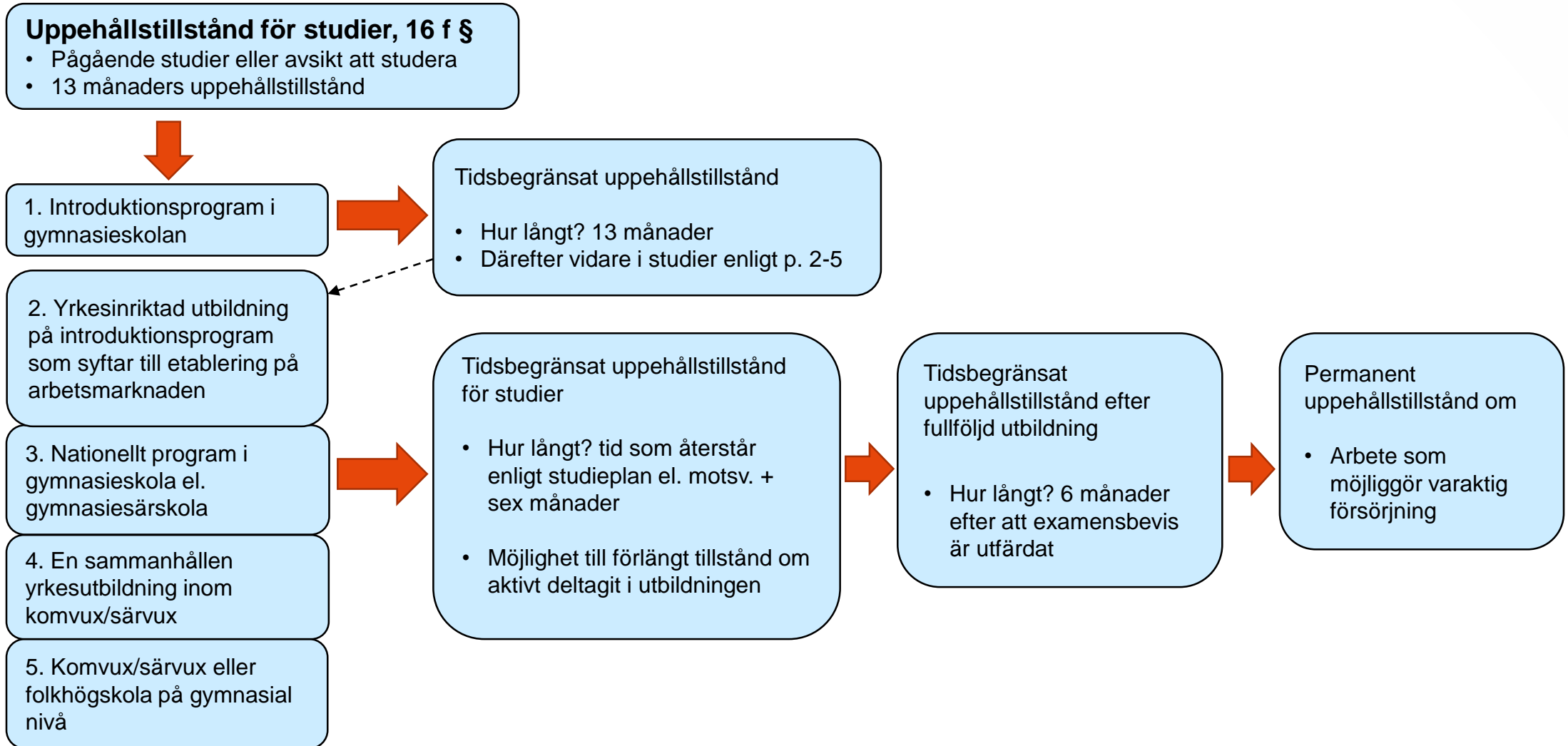

Uppehållstillstånd för studier

- Tidsbegränsade uppehållstillstånd – ”den tillfälliga lagen” gäller från 20 juli 2016 till 19 juli 2019
- Permanent uppehållstillstånd vid varaktig anställning + kvotflyktingar
- Ny möjlighet till uppehållstillstånd från 1 juli 2018
  - Upptill 10 000 individer, varav ca 3 500 är 19 år och ca 1 800 är 20+
  - Cirka 11 400 ansökningar, hittills 1 700 avslag/utan åtgärd
  - Cirka hälften prövas av Migrationsverket, hälften av domstol
  - Migrationsöverdomstolen anser att lagen i sin helhet kan tillämpas (domar den 25 september 2018, UM 12649-18, UM 13063-18)
  - Migrationsverkets målsättning: beslut innan årsskiftet

Ny möjlighet till uppehållstillstånd – en översikt

Under handläggningstiden

– Boende

- I asylprocess: Migrationsverkets anläggningsboende eller eget boende
- ”Tillståndssökande”: ingen rätt till boende

– Försörjning

- I asylprocess: Migrationsverket (dagersättning och särskilt bidrag enligt LMA)
- ”Tillståndssökande”: Kommunen (dagersättning och särskilt bidrag enligt LMA)
- Åberopar verkställighetshinder: ingen rätt till ekonomiskt stöd

– Utbildning

- I asylprocess och ”tillståndssökande”: rätt att fullfölja gymnasieutbildning om påbörjat före 18 års ålder

Efter uppehållstillstånd

– Boende

- På anläggningsboende: får bo kvar efter uppehållstillstånd
- Övriga: ordna boende på egen hand
- Socialtjänsten kan bistå med bostad vid ”speciella svårigheter” att ordna boende på egen hand

– Försörjning

- studiestöd (studie hjälp resp. studiemedel)
- ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra bosatta (inte i anläggningsboende)

– Utbildning

- på samma villkor som andra folkbokförda individer
- individen ska i vissa fall redovisa *aktivt deltagande* i utbildningen
- uppehållstillstånd ges för *en* yrkesinriktning

Ersättning för asylsökande m.fl.

- Schablonersättning till den som har *rätt till utbildning* enligt skollagen
- Extra kostnader för barn i förskola, elev med behov av särskilt stöd, och andra extraordinära utbildningskostnader
- 1 juni 2018: Utbildningskostnader (1 jan) för asylsökande på nationellt program
  - påbörjat introduktionsprogram innan 18 år, och
  - nationellt program efter 18 år, senast första kalenderhalvåret det år ungdomen fyller 20 år
  - Riksdagen avsatt 11 miljoner i budgetpropositionen för 2018 – ersättning ges i mån av medel
- Vilken kommun söker och får ersättning?

Ersättning efter beslut

Ersättning – uppehållstillstånd beviljas

- Schablonersättning (133 200 kr) ska täcka bl.a.
  - Mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning,
  - Särskilda introduktionsinsatser inom skola, förskola, fritidshem m.m.,
  - Kommunal vuxenutbildning
- Ersättning för mottagande av ensamkommande unga
  - 750 kr/dygn för unga mellan 18 och 21 – som uppbär studiehjälp
  - Övriga mellan 18 och 21 – ersättning för kostnader för försörjningsstöd

Ersättning – barn som vistas i landet utan tillstånd

- Ansökan till Skolverket
- Proportionell fördelning, 50 miljoner för 2018

Tack för oss!

Mia Hemmestad

mia.hemmestad@skl.se

Kristina Söderberg

kristina.soderberg@skl.se